

Cirkulärnr: 1997:154
Diariernr: 1997/2397
Handläggare: Lena Dalman
Sektion/Enhet: Civilrättssektionen
Datum: 1997-09-23
Mottagare: Kommunstyrelsen
Kommunala företag
Rubrik: Några frågor rörande kommunala företag

Civilrättssektionen
Lena Dalman

1997-09-23

Kommunstyrelsen
Kommunala företag

Några frågor rörande kommunala företag

50 000-kronorsbolag kvar i kommunen?

Genom lagändring SFS 1994:802 höjdes lägsta tillåtna aktiekapital i privata aktieföretag från 50 000 kronor till 100 000 kronor (se Kommunförbundets cirkulär 1995:21). Genom särskilda övergångsbestämmelser gavs dock aktieföretag som bildats före den 1 januari 1995 en övergångsperiod på tre år för att höja sitt aktiekapital. Senast vid årsskiftet måste ett aktieföretag ha höjt sitt aktiekapital till minst 100 000 kronor för att inte avföras ur aktieföretagsregistret. Det är därför angeläget att omgående kontrollera huruvida kommunen/företaget innehar har aktier i något 50 000-kronorsbolag.

Övergångsbestämmelserna till ovan angiven lagändring innebär konkret följande:

Avser kommunen/företaget att *fortsätta att driva aktieföretaget* efter årsskiftet måste beslut om höjning av aktiekapitalet ha fattats och beslutet ha anmälts för registrering hos PRV före nyår (se p. 6 övergångsbestämmelserna). Det krävs inte att PRV också före nyår har hunnit fatta beslut i registreringsärendet. Man bör dock observera att bolaget kan avföras ur aktieföretagsregistret om PRV efter nyår avskriver registreringsärendet eller vägrar registrering. En rekommendation är därför att man vid ingivandet av registreringsanmälan lämnar kompletta och korrekta handlingar till PRV.

Avser kommunen/företaget att *avveckla 50 000-kronorsbolaget* finns några olika alternativ.

Gör man ingenting kommer bolaget vid årsskiftet automatiskt att avföras ur aktieföretagsregistret. Bolaget anses då upplöst. Att märka är då att aktieägare, styrelseledamöter och VD solidariskt ansvarar för bolagets förpliktelser. I ett

kommunalt aktiebolag innebär detta att styrelseledamöter och VD vid sidan av kommunen som aktieägare får ett personligt ansvar för bolagets förpliktelser. Bolagets tillgångar övergår enligt övergångsbestämmelserna till aktieägarna. Aktieägarna inträder i bolagets ställe som part i de avtal som bolaget slutit med tredje man. I den mån bolaget enligt lag eller annan författning har varit skyldigt att vidta åtgärd eller lämna uppgift skall detta i stället fullgöras av styrelsen.

Samtliga aktieägare, VD och styrelseledamöter kan vidare senast den 31 oktober 1997 hos PRV begära att bolaget skall avföras ur aktiebolagsregistret (p. 5 övergångsbestämmelserna). I och med att bolaget avförs anses det som upplöst. Aktieägare, VD och styrelseledamöter ansvarar dock även i detta fall solidariskt för bolagets förpliktelser. Även i övrigt blir rättsverkningarna desamma som om bolaget automatiskt avförts ur aktiebolagsregistret vid årsskiftet.

Som framgått ovan får, om bolaget avförs ur aktiebolagsregistret enligt övergångsbestämmelserna, aktieägare, styrelse och VD även fortsättningsvis ansvar för dels bolagets skulder, dels vissa praktiska skyldigheter enligt lag. Vet man att bolaget fullgjort alla sina lagstadgade skyldigheter och även träffat uppgörelse med samtliga fordringsägare och avtalsparter, innebär detta kanske ingen större olägenhet. Vill man å andra sidan undvika allt personligt ansvar för styrelseledamöter m fl kan man i stället genom bolagsstämme beslut låta bolaget träda i likvidation före nyår. En nackdel med detta förfarande är att det tar betydligt längre tid att få bolaget upplöst och avfört, samt att likvidationen är förenad med kostnader. Något generellt råd om vilket förfarande som är det lämpligaste kan inte ges, utan detta får avgöras från fall till fall.

Offentlighetsprincipen och vissa delägda företag

Den 1 januari 1995 fick infördes regler om handlingsoffentlighet i kommunala företag (se Kommunförbundets cirkulär 1994:91). För vissa delägda företag, som enligt huvudregeln i 1 kap. 9 § sekretesslagen skulle omfattas av handlingsoffentlighet, sköts dock ikraftträdandet upp till den 1 januari 1998. Detta gäller dels aktiebolag i vilka kommuner eller landsting själva eller gemensamt innehar mindre än två tredjedelar av aktierna eller mindre än två tredjedelar av de med aktierna i bolaget förenade rösterna, dels ekonomiska föreningar i vilka det också finns andra medlemmar än kommuner och landsting. Vi vill här påminna om att övergångsperioden för de berörda företagen löper ut vid årsskiftet. Arkivbeskrivningar och arkivförteckningar skall för de delägda företagen vara upprättade senast vid utgången av år 2001.

Några rättsfall om offentlighetsprincipen

Affärssekretess enligt 6 kap. 1 § sekretesslagen har i visst fall befunnits föreligga för uppgifter om löner

Ett kommunalt teaterbolag avslog med hänvisning till bl.a. 6 kap. 1 § sekretesslagen en enskilds begäran om att bl.a. få ut uppgifter om månadslön på samtliga anställda i bolaget.

Bolagets beslut överklagades till kammarrätten som fann att samtliga löneuppgifter till sin beskaffenhet var sådana att det skulle kunna skada Stads-teatern till nytta för dess konkurrenter om uppgifterna lämnades ut. Hinder förelåg därför enligt 6 kap. 1 sekretesslagen mot att uppgifterna lämnades ut.

Kammarrätten fäste i domen avseende vid att stadsteatern konkurrerade med ett stort antal andra teatrar i Stockholm om såväl konstnärlig som teknisk och administrativ personal. Enligt domstolens mening var teaterns verksamhet att hänföra till sådan affärsverksamhet som avses i 6 kap. 1 § första stycket sekretesslagen. Målet gällde också sådana uppgifter som bestämmelsen avser. Ett annat förhållande som kammarrätten tillmätte betydelse var att de aktuella lönerna bestämts individuellt.

Domen överklagades till Regeringsrätten som dock inte meddelade prövningstillstånd. Kammarrättens dom stod således fast. (Kammarrätten i Stockholm, avd 2, dom 1996-06-13 i mål 2026-1996.)

VD har ej ansetts behörig att bemyndiga annan att fatta beslut i ärenden om utlämnande av allmän handling

Kammarrätten i Stockholm, avd. 5, har i två fall funnit VD ej behörig att bemyndiga annan att fatta beslut i ärenden om utlämnande av allmän handling.

I beslut 1996-12-05, mål 7611-1996, hade ett kommunalt bolag avslagit en sökandes begäran att få ut vissa uppgifter. Beslutet hade fattats av chefen för ekonomiavdelningen. Dennes behörighet att fatta beslut grundades enbart på en promemoria undertecknad av bolagets VD.

Sökanden överklagade till kammarrätten. Kammarrätten anförde följande: Enligt 8 kap 6 § aktiebolagslagen är det bolagets styrelse som svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Finns verkställande direktör, skall han handha den löpande förvaltningen enligt riktlinjer och anvisningar som styrelsen meddelar. Beträffande den löpande förvaltningen äger verkställande direktören enligt 12 § samma kapitel alltid företräda bolaget. Av 11 § samma kapitel framgår att *det är styrelsen* (min kurs.) som får bemyndiga annan att företräda bolaget.

Kammarrätten fann att en VD i ett kommunalt bolag inom ramen för 8 kap. 6 och 12 §§ aktiebolagslagen har behörighet att på bolagets vägnar fatta beslut i ett ärende om utlämnande av allmän handling. Någon rätt för VD att bemyndiga någon annan att fatta beslut i ett sådant ärende förelåg dock inte.

Mot bakgrund härav ansåg kammarrätten att det inte fattats något beslut av bolaget, och följaktligen inget beslut att överklaga. Överklagandet avvisades.

Samma kammarrättsavdelning har i ett senare beslut, 1997-08-25, i mål 4642-1997 kommit till samma slutsats.

Kammarrätten hänvisar i båda besluten till 8 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen. Dessa paragrafer behandlar ställföreträdarskap och firmateckningsrätt i aktiebolag. Kammarrätten har vidare i båda besluten med hänvisning till 8 kap. 11 § aktiebolagslagen uttalat att "det är styrelsen som får bemyndiga annan att företräda bolaget." Mot denna bakgrund förefaller det som om kammarrätten varit av uppfattningen att det endast är ställföreträdare/firmatecknare som kan fatta beslut i sekretessärenden. Riktigheten av detta resonemang kan diskuteras (jfr Hellner, Kommersiell avtalsrätt, 4:e uppl. 1993 sid 62). För att undvika komplikationer i mål om utlämnande av allmän handling vill vi dock, liksom tidigare, rekommendera de kommunala aktiebolagen att låta styrelsen i särskilt beslut reglera vem som på bolagets vägnar skall ha rätt att fatta beslut enligt 15 kap. 6 och 7 §§ sekretesslagen med hänvisningar.

Frågor i anledning av detta cirkulär besvaras av förbundsjurist Lena Dalman (tfn 08-772 46 94).

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Civilrättssektionen

Hans Ekman

Lena Dalman